

Endnu sidst i November (den 29.) holdt Flamingoen til paa Opgrundene omkring Tipperne; men naar først Vandet i December stiger og oversvømmer Engene, maa den bort herfra. Og sætter Vinteren for Alvor ind, maa den enten søge helt bort, eller den vil gaa til Grunde.

P.S. Foranstående lille meddelelse om Flamingo-besøget på Tipperne 1933 er nedskrevet af opsynet på Tipperdomænerne; overlæge O. HELMS henvendte sig til mig om en sådan meddelelse, der dog naturligt og bedst kunde gives af dem, der har haft Flamingoen til nabo gennem flere måneder.

Å. VEDEL TÅNING.

ET FUGLEPARADIS SKABT AF ET HØJSPÆNDINGSANLÆG

AF

AXEL HOLM

Vesten for Kolding blev der i Krigens sidste Aar bygget et Højspændingsværk, hvorfra Omegnen forsynes med Elektricitet. Ved de foretagne Opdæmninger skabtes et Vandreservoir, bestaaende af en halv Snes større og mindre Søer med forbindende Kanaler, tilsammen dannende en hel Labyrinth, som der skal en god Fodgænger til at omvandre paa en Dag.

Alle disse Søer, Kanaler, Moser og oversvømmede Enge danner ligesom en Enklave med sin egen Dyre- og Planteverden — ved Vaartide en Rejsestation for alskens Ænder, senere med en fast Bestand af Rugefugle og om Efteraaret et godt Jagtterrain med Ænder og Vadere. I Modsætning til vestjydske Fjorde og Vejlerne i Hanherred er det omliggende Terrain højt med Brinker ned mod Vandet, og selv om det ligger noget udenfor Alfarvej, er her dog let tilgængeligt i Sammenligning med vestjydske Fjordarealer. De høje Tagrør, som andensteds ofte spærrer Udsigten til en Søs frie Vandflade, staar — især i Dons Nørresø — et Stykke fra Land, idet der langs Bredden løber gamle Afvandingsskanaler, bevoksede med svømmende Pileurt.

Foruden Fugle har her tidligere været en god Fiskebestand, der nu desværre er ødelagt af Rovdrift. Jeg kom for 8 Aar

siden til disse Søer som Geddefisker, i de senere Aar har jeg blot søgt herved for Fuglenes Skyld. Nogle af mine Jagtbekendtskaber har desuden velvilligst meddelt mig deres Erfaringer; paa Basis heraf har jeg da udarbejdet efterfølgende Liste over Fuglene i dette lille Paradis — som jeg iøvrigt stærkt anbefaler til andre Ornithologer.

Af disse Søer er Stallerupgaard Sø ret dyb og relativt fuglearm. Dons Nørresø domineres af en Hættemaagekoloni, der kun tillader Lappedykkere og Vandhøns at slaa sig til Ro her; hvor intet andet er anført, stammer Iagttagelserne da fra Dons Søndersø og omliggende lavvandede Smaasøer, som forhen var Moser. Tilfældige Fugle fra omliggende Distrikter, som nu og da viser sig ved Vandet, er ikke medtagne — og af Rovfugle har jeg i disse 8 Aar kun en enkelt Gang set en Lærkefalk, *Falco s. subbuteo*, samt den 22. Februar 1932 en Vandrefalk, *Falco p. peregrinus*.

Krikand, *Anas c. crecca*. Skudt flere Gange af Jægere. Da Arten er ret almindelig paa Egnen, er det et rent Tilfælde, at Forf. ikke har set den i disse Søer.

Atling, *Anas querquedula*. Skudt af Købmand MØLLER i Viuf. Eksemplaret, Han, findes udstoppet i hans Samling.

Pibeand, *Anas penelops*. Han, i Købmand Møllers Samling.

Spidsand, *Anas a. acuta*. Set 17. April 1932. Træffes nu og da paa Egnen. Nørresø.

Stokand, *Anas p. platyrhyncha*. Almindelig her som paa hele Egnen dog paa retur i Dons Nørresø, da Hættemaagerne tager dens Rugepladser. I 1933 var der kun to Par.

Skeand, *Spatula clypeata*. Mindst 1 Par i 1932, i 1933 flere rugende. 25. Maj 1933 saas paa nært Hold tre Andrikker i Søndermose. 23. April 1933 iagttoges to Par i Søndersø. Arten er ikke sjælden paa Egnen.

Gravand, *Tadorna tadorna*. 24. Marts, 27. April og 15. Maj 1932 saa jeg enkelte Gravænder i Nørresø, men i 1933 fandt jeg, trods hyppige Besøg, ingen. VAGN HOLSTEIN'S Iagttagelse, at Gravænderne holder Brudefærd i ferske Vande (D.O.F.T., XXVI, 1932) kan jeg ikke direkte bekræfte, da jeg aldrig har set dem parre sig, men det er dog bemærkelsesværdigt, at enkelte Par ved Foraarstid kan ses saa langt inde i Landet som i Skærsø og Hejlskovsø ved Egtved. Saaledes saas 2 Par

den 24. Marts i Skærsø og 3 Stkr. i Hejlskovsø 26. Marts (1932). Der er herfra ca. 15 Kilometer i Luftlinie til nærmeste Saltvand, Kolding Fjord. Senere paa Sommeren har jeg truffet Gravandekuld ude i Bæltet, hvor deres Grave findes i Brinkerne paa Fænø og Fænø Kalv.

Knopsvane, *Cygnus olor*. I de første Aar, jeg kom paa Fiskeri i Hartesøerne, var der et Svanepar i Stallerupgaard Sø og 1 Par ved Elkærholm. De var halvtamme, svømmede ugenert gennem Kanalerne, selv om der stod Lystfiskere paa Bredden; men saa vidt vides overvintrede de ikke. Den 11. Marts 1932 melder min Søn ved Hartesøerne at have set 8 vilde Svaner paa et Sted og 4 i Nærheden; i 1933 rugede mindst 5 Par i Enklaven, nemlig 1 i Elkærholm Sø, 1 ved Søndersø og 3 ved Kanalerne. De to af disse sidste havde Reder ude i utilgængelige Sivbælter, men det tredie rugede tæt ved Dybvadbros Jernbanestation og blev fodret af Stationspersonalet. Det er derfor et Spørgsmaal, om Terrainets Svaner skal kaldes vilde eller forvildede.

Troldand, *Nyroca fuligula*. Set 24. April og 15. Maj 1932, Nørresø, enten paa Gennemrejse eller senere forjaget af Hættemaager.

Taffeland, *Nyroca ferina*. Iagttaget gentagne Gange i 1933 i Flokke paa 12—15 Stkr., heraf ca. 2 Trediedele Hanner. Senere paa Sommeren saas nogle enlige Hanner i Nørre- og Søndersø, hvoraf maaske tør sluttes, at enkelte Hunner har ruget i Sivbælterne.

Dværglappedykker, *Podiceps r. ruficollis*. 28. April 1932 i Nørresø. 4 Ungfugle i en af Kanalerne 6. Juli 1933, de holdt sig i Udkanten af Sivbæltet, men var forøvrigt kun lidt sky; paa begge Sider af Kanalen færdes Folk og Kreaturer hele Sommeren.

Sorthalset Lappedykker, *Podiceps n. nigricollis*. 27. April 1933 saa jeg et Par, men fra tidligere Aaringer er saavel de to smaa, som efterfølgende to store Arter hyppig sete (Cand. pharm. JÜHNE).

Rødhalsed Lappedykker, *Podiceps g. griseigena*. Ret hyppig her, enkelte Aaringer talrigere end efterfølgende. Ikke set i Søerne længere inde i Landet.

Toppet Lappedykker, *Podiceps c. cristatus*. Almindelig her, som i de fleste Søer paa Egnen.

Engsnarre, *Crex crex*. Et Eksemplar i Købmand Møllers Samling angives skudt her. I et Sivkær nær Egtved har min Søn flere Sommermorgener i 1933 iagttaget en lille Familie.

Rørhøne, *Gallinula c. chloropus*. Stærkt tiltagende her som andre Steder paa Egnen. Overvintrer ret hyppigt ved Aaløb. I 1933 talrigere end

Blishøne, *Fulica a. atra*. Ellers ret talrig, men prøvede i Vinteren 1932—33 at overvintrere. I en streng Frostuge i Februar frøs Søer og Kanaler til, og Blishønsene saas som sorte Pletter paa tilgrænsende sneklædte Marker (Øjenvidner betegnede Snefladerne som pebrede af Fugle). Herved gik formentlig mange til Grunde.

Lappedykkernes yndefulde Parringsleg og Vandhønsenes iltre Slagsmaal om Foraaret, der saa let iagttages i disse Søer, forlener hele Enklaven med en særlig Tiltrækning. Senere paa Sommeren kan man overraske de sribede Lappedykkerunger i Pileurtbæltet, hvor de ikke kan dykke, men flakser forvildede afsted.

Vibe, *Vanellus vanellus*, ruger alm. paa tilgrænsende Marker. Senere samles Kuldene i store Flokke paa Grundene i Nørresø sammen med Blishøns.

Strandhøjle, *Squatarola s. squatarola*. 24. April saas store Flokke, som trak med Vinden. (Der siges ellers, at Fugle nødigt flyver med Vinden.) Stærk Tordenstorm fra NV. Fuglene søgte ud mod Koldingfjord. 24. April og 25. Maj 1933 synes to Par at have fast Ophold ved Søndersøs sumpede Bred. Da Arten ellers angives at være udpræget Strandfugl, har jeg været meget omhyggelig med min Iagttagelse, men hverken Fløjtet eller de sorte Armhulefjer levner Mulighed for Forveksling med Højlen, *Charadrius apricarius*.

Rødben, *Tringa t. totanus*. Angives skudt. Ses nu og da paa Egnen; om Rugefugl er usikkert.

Hvidklire, *Tringa nebularia*. Angives skudt.

Alm. Ryle, *Calidris alpina*. Faa Stykker ses nu og da om Efteraaret, formodentlig Racen *Calidris a. alpina*; der er intet, som tyder paa Rugefugl.

Horsegøg, *Capella g. gallinago*. Ret hyppig paa sumpede Strøg.

Hættemaage, *Larus r. ridibundus*. Dominerer fuldstæn-

dig i Nørresø, og faar bl. a. Skyld for, at Smaaskallerne bliver sjældne. Paa en Holm midt i Nørresø findes Hovedkolonien, den er tæt besat paa hver eneste tør Plet, men i Vandkanten ruger Blishønsene. Aflæggerkolonier findes paa Hængedyndet ved Søens Vestside og paa smaa Sivholme, hvorfra Maagerne har fortrængt Stokænderne. Jeg anslaaer Kolonien 1932 til 1000 Par, og den synes at tiltage. 24. Marts 1933 var der ca. 200 Stkr., 27. Marts ca. 500 Stkr., 23. April nærmest utallige. 25. Maj ca. 500 Par, Ægsamlere i Arbejde. 7. Juni ved Solnedgang 2—300 gamle. 15. Juni ca. 500 Stkr. incl. flyvefærdige Unger. Der vaages over, at uvedkommende ikke forstyrrer Kolonien.

Stormmaage, *Larus c. canus*. Set en enkelt Gang mellem Hættemaagerne; andre Maagefugle er ikke set, uagtet Sortternen, *Chlidonias n. nigra*, ruger ved Skærsø og her synes i Tiltagende.

Stær, *Sturnus v. vulgaris*. Sivene ved Nørresø er om Efter sommeren og Efteraaret Samlingsplads for Omegnens Stære, som inden Trækket samles her i Titusinder, der danner Sværme; som formørker Himmelen. Vingebuset er som Larm af et Vandfald.

Hvid Vipstjært, *Motacilla a. alba*, fanger Insekter ved Bredden.

Sivsanger, *Acrocephalus schoenobaenus*. 2 Par ved Stallerupgaard Sø. Sivsangeren synes stærkt stedbunden. Ved Skærsø har jeg flere Aar i Træk fundet den ved et lille Krat, og det er det eneste Par ved den Sø.

Rørsanger, *Acrocephalus s. scirpaceus*, er hørt en eneste Gang, 19. Juni 1932 ved Nørresø.

Rørspurv, *Emberiza schoeniclus*. Der kendes et eneste Par, som i et Par Aar har holdt til ved Nørresø paa samme Lokalitet. Muligvis findes ogsaa et Par i Søndermose. Ligesom Rørsangeren hører denne Art — mærkelig nok — til Egnens sjældne Fugle.